

2019 - Antonie Dostálková

Významný přínos v oblasti výtvarných dovedností inspirovaných tradičními textilními technikami a za práci s modrotiskem

Antonie Dostálková vystudovala výtvarnou výchovu na pedagogické fakultě v Olomouci a poté externě dvouleté studium loutkářství na divadelní fakultě AMU v Praze. Zde se dostala ke své vytoužené práci, kterou obdivovala od dětství - výrobě loutek. Vyzkoušela si tvorbu loutek pro konkrétní divadelní představení, většinou se jednalo o pohádky. Zkušenosti dále rozvíjela ve zlínských filmových ateliérech na Kudlově, kde vykonávala praxi a později zde i krátce pracovala. Okolnosti ji ale po roce 1968 přivedly do Lidové školy umění v Uherském Hradišti, kde působila až do svého odchodu do důchodu. I nadále ji to však táhlo k divadlu. Dlouhodobě spolupracovala se Slováckým divadlem v Uherském Hradišti na tvorbě rekvizit, kostýmů i loutek určených především pro pohádky. Antonie Dostálková ráda pracuje s hlinou, s textilem, a to především při výrobě loutek, maňásků a textilních hraček, blízká je jí i fotografie. S modrotiskem se seznámila díky Ústředí lidové umělecké výroby, které se ve své době stalo pro umělce i řemeslníky velkou autoritou, a tehdy začala spolupracovat s jeho modrotiskovými návrháři na tvorbě nových vzorů. Navázala kontakt s výtvarnicí ÚLUV Arnoštou Eberhardovou, která ji v její další práci významně ovlivnila. Stejně tak předávala Antonie Dostálková zkušenosti svým žákům ve škole, kromě jiných technik je vedla k práci právě s modrotiskem. Viděla v tom nejlepší způsob, jak přivést děti k výtvarnému umění. Po zániku ÚLUV se práce s modrotiskem nevzdala, naopak navázala spolupráci přímo s dílnou Jochových ve Strážnici, se kterou spolupracuje dodnes. Ve vlastní tvorbě uplatňovala Antonie Dostálková nejprve techniku koláže, posléze začala využívat možnosti malby vlastního vzoru pomocí štětce, trubičky, šablony a dalších technik. Tento způsob uměleckého vyjádření používá, chce-li se rychleji dobrat ke konečnému výsledku. Celoživotní vztah k loutkové tvorbě a práce v divadelním prostředí ji stále vedou i v práci s modrotiskem k potřebě plastického vyjádření. Kromě postaviček z betléma, měkkých polštářků tak vznikli například prstoví maňásci z modrotisku. Nebojí se ani velkoplošných formátů, navrhuje závěsy, dlouhé závěsné šály, kalendáře či leporela. Autorčinu charakteristickou všestrannost a otevřenost různým nazíráním na věci kolem nás do velké míry formovala její pedagogická praxe, která ji nutila přicházet stále s novými náměty. Její dílo prostupuje hravost, která je blízká jí i dětem, které učila. Oslovují ji i témata vycházející z lidové kultury, přírody i vzpomínek na dětství. To je znát i z jejích výstav, které přibližují autorčino vlastní vidění světa. Ráda pracuje se světlem; střídání dne a noci, léta a zimy, zrodu a zániku vyjadřuje skrze kontrastní modrobílou kombinaci. Tě jsou také nejbližší výjevy se zimní tematikou. Antonie Dostálková pracuje s modrotiskem po celá léta, ale postup její tvůrčí práce je stále stejný. Nejdříve se nechá inspirovat poezií, dětskou literaturou, pak motivy načrtne na papír.

Když obrázek rozvrhne na plátno, může začít kreslit. Při tvoření nepoužívá dřevěné formy, s pomocí kterých se motivy na látku tisknou a vzniká tradiční modrotisková látka. Sází na vlastní fantazii. Postavy i zvířátka kreslí pomocí štětce nebo injekční stříkačky napuštěné rezervou. Je bílá, po zaschnutí lehce zelená. Když se pak v modrotiskové dílně ve Strážnici plátno opakovaně namáčí do indiga, pod nakreslené motivy barva nepronikne. Po vyprání látky ve speciálním roztoku se rezervážní hmota odstraní a pod ní se objeví jasně bílý vzor. Hotové postavy a zvířata pak rozstříhá a vytvoří plastický polštářek či figurku v daném tvaru vystlanou vatelínem. "Dřevěné formy ze dřeva jsou nádherné, to je pravý modrotisk. Myslela jsem si, že jinak to nejde a kreslením by se ta tradice znehodnotila. Ale i odborníci řekli, že jestli má modrotisková tradice přežít, tak potřebuje i jinou podobu" říká Antonie Dostálková. Díky Antonii Dostálkové tak tato ruční práce žije svým vlastním životem dál. Její umělecké cítění vložené do svých modrotiskových obrázků můžeme obdivovat na větších či menších výstavách. Práce v minulosti vystavovala v Uherském Hradišti, v Betlémské kapli v Praze, v Hodoníně, v roce 2016 v městském muzeu ve Strážnici, v roce 2018 na zámku v Holešově, v Jindřichově Hradci a její práce byly součástí výstavy Modrotisk tradiční a netradiční v Národním muzeu v Praze. Za svou práci získala v roce 2018 ocenění na mezinárodní soutěžní výstavě betlémů Nožík Tomáše Krýzy v Jindřichově Hradci. Pro svůj osobitý a originální styl tvorby, využití a propagaci tradiční techniky a jejího nového uměleckého uchopení, je Antonie Dostálková výraznou osobností v oboru tohoto uměleckého řemesla, které bylo v roce 2018 zapsáno na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO. Její významný přínos je také v předávání svých výtvarných zkušeností mladé generaci, se kterou po více než čtyřicet let pracovala v Základní umělecké škole v Uherském Hradišti. Díky její dlouholeté práci s dětmi a mládeží se tak práce s modrotiskem dostala do širšího povědomí a postupně získala k této práci svým přirozeně nadšeným přístupem některé své žáky.

Zveřejněno 5. listopad 2019, aktualizováno 5. listopad 2019, vytištěno 31. květen 2023